

Forslag

til

Lov om finansiering af grundforbedring og vandløbsregulering.

Fremsat den 13. januar 1970 af *landbrugsministeren*.

Kapitel I.

Lovens område.

§ 1. I overensstemmelse med reglerne i denne lov kan der ydes lån og tilskud til finansiering af grundforbedring og vandløbsregulering, for så vidt de pågældende arealer anvendes til jordbrugsmæssig drift. Landbrugsministeren kan dog tillade, at hidtil udyrkede arealer medtages, når særlige omstændigheder foreligger.

Stk. 2. Grundforbedringslån og -tilskud kan ydes til inddigning, afvanding, dybdebehandling og vanding og for udyrkede, egnede arealer tillige rydning, planering, kultivering, kalkning eller mergling, tilførsel af gips samt grundgødskning med fosfor og kobber.

Stk. 3. Finansiering af vandløbsregulering efter denne lov kan angå regulering m. v. af vandløb og bedre afvanding af lavtliggende arealer ved udpumpning efter vandløbslovens kapitler VI a og b og IX.

Kapitel II.

Grundforbedringsudvalg og afvandingsudvalg.

§ 2. Til bistand ved behandlingen af grundforbedringssager nedsættes for hver amtskommune et grundforbedringsudvalg på 3 medlemmer udpeget af henholdsvis De samvirkende danske Landboforeninger, De samvirkende danske Husmandsforeninger og Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund. Medlemmer beskikkes af landbrugsministeren for perioder af indtil 5 år. Ministeren udpeger udvalgets formand.

Landbrugsmin. j. nr. Gr. K. 30.

Stk. 2. Landbrugsministeren bemyndiges til at dele en amtskommune i 2 eller flere distrikter med hvert sit grundforbedringsudvalg.

Stk. 3. Ingen kan fungere som medlem af et grundforbedringsudvalg efter sit fyldte 74. år.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan fastsætte bestemmelser for grundforbedringsudvalgenes virksomhed.

§ 3. Til bistand ved behandlingen af ansøgninger m. v. i henhold til § 6, stk. 1, litra b nedsætter landbrugsministeren et udvalg („afvandingsudvalget“) bestående af en af landbrugsministeren udnævnt formand, en repræsentant for finansministeriet, en repræsentant for fiskeriministeriet, et medlem med særlig teknisk sagkundskab, 2 landmænd samt en landbrugsteknisk repræsentant for Det danske Hedeselskab.

Stk. 2. Landbrugsministeren fastsætter bestemmelser for afvandingsudvalgets virksomhed og projekternes behandling ved udvalget i overensstemmelse med reglerne i vandløbslovens kap. VI og IX.

Kapitel III.

Private grundforbedringslån.

§ 4. Et grundforbedringslån skal ifølge pantebrevets bestemmelser være afdragsfrit i de 4 første halvårsterminer og derefter afdrages ved kontant betaling med $\frac{1}{20}$ pr. termin i de følgende terminer efter stiftelsen, således at lånene er afviklet senest 12 år efter stiftelsen. Lån til kalkning med jord-

brugskalk skal dog afdrages med $\frac{1}{10}$ halvårlig i 5 år regnet fra lånets stiftelse.

Stk. 2. Grundforbedringslån kan ydes af banker og sparekasser og ved serielån med statutmæssigt ansvar af kreditforeninger på betingelse af, at lånene afdrages og afvikles i overensstemmelse med reglerne i stk. 1.

Stk. 3. Forfaldne renter og afdrag af grundforbedringslån kan inddrives ved udpantning.

§ 5. Et pantebrev for lån til grundforbedring kan tinglyses med pant i den grundforbedrede ejendom forud for andre hæftelser af privatretlig oprindelse, såfremt grundforbedringsudvalget efter indhentet tiltrædelse fra landbrugsministeriet ved påtegning på pantebrevet meddeler godkendelse hertil. Det er en betingelse for en sådan godkendelse,

at det skønnes, at gennemførelsen af det pågældende arbejde vil medføre en værdiforøgelse, der væsentligt overstiger de med grundforbedringen forbundne udgifter, og en afkastningsevne, som muliggør de foreskrevne afdrags rettidige erlægelse, samt at ejendommens ejer forpligter sig til under tilsyn af en af grundforbedringsudvalget udnævnt sagkyndig at lade arbejdet udføre i overensstemmelse med projektet og på en sådan måde, at der senere kan meddeles endelig godkendelse af arbejdet's udførelse.

Kapitel IV.

Statslån til fællesarbejder.

§ 6. Der kan ydes lån af statskassen til de i § 1 nævnte foranstaltninger, som udføres af flere lodsejere i forening, enten

- a) i henhold til kendelse afsagt af eller forlig indgået for en landvæsensret efter reglerne i vandløbslovens kap. VI og IX eller
- b) efter beslutning af landbrugsministeren efter indstilling af afvandingsudvalget, jfr. § 7.

Stk. 2. Lån i henhold til stk. 1, litra a) kan kun ydes, når landvæsensretten bestemmer, at der til fremskaffelse af fastsatte anlægsbidrag skal kunne gives pant i den

afgiftspligtige ejendom forud for andre hæftelser af privatretlig karakter, jfr. vandløbslovens § 97, stk. 2.

Stk. 3. For lån ydet i henhold til stk. 1, litra b) har staten pant og fortrinsret som for kommunale ejendomsskatter under forudsætning af, at der er sket tinglysning på den pågældende ejendom af landbrugsministerens beslutning.

Stk. 4. Der kan kun med samtykke af finansudvalget ydes et større lån end 500.000 kr. til et enkelt arbejde.

Stk. 5. Lån af statskassen kan efter landbrugsministerens nærmere bestemmelse ydes, således at der i 3 år efter foranstaltningens gennemførelse hverken svares rente eller afdrag, hvorefter lånet afdrages og forrentes med lige store halvårige ydelser i indtil 20 år.

Stk. 6. Statslånet forrentes med en af landbrugsministeren efter forhandling med finansministeren fastsat rente.

Stk. 7. Statslånet indestår uopsigeligt i den pågældende ejendom uanset ejerskifte. Dog kan landbrugsministeren bestemme, at et lån forfalder til tilbagebetaling, såfremt arealet overgår til anden anvendelse end jordbrugsmæssig drift.

Stk. 8. Forfaldne renter og afdrag af statslån kan inddrives ved udpantning.

§ 7. Landbrugsministeren kan bestemme, at de i § 1 omhandlede foranstaltninger gennemføres uden forudgående godkendelse af en landvæsensret, og at staten overtager de forpligtelser med hensyn til finansiering, tilsyn m. v., som efter de nævnte bestemmelser i vandløbsloven påhviler kommunalbestyrelser og amtsråd i forbindelse med gennemførelse af et afvandingsarbejde.

Stk. 2. Så snart der er truffet beslutning efter § 6, stk. 1; litra b), jfr. § 6, stk. 3, påhviler det landbrugsministeren at foranledige, at beslutningen tinglyses på alle de ejendomme, der kan antages at blive bidragspligtige. Samtidig gives der ejerne af de pågældende ejendomme underretning om den foretagne tinglysning ved anbefalet brev.

Stk. 3. Spørgsmål, der ikke afgøres ved landbrugsministerens beslutning om arbejdet's iværksættelse, behandles efter vandløbsloven og afgøres af landvæsenskommisjonen som 1. instans, medmindre landbrugs-

ministeren bestemmer, at sagen skal behandles af landvæsenesnævnet som 1. instans.

Stk. 4. Det kan bestemmes, at landvæsenesretten ved sagens behandling skal tilkalde sagkyndig medhjælp efter en af landbrugsministeren udfærdiget særlig liste.

Stk. 5. Landbrugsministeren foranlediger snarest muligt efter afsigelse af landvæsenesrettens kendelse anlægsbidragenes størrelse tinglyst som byrde på de enkelte ejendomme. Samtidig aflyses tinglysningen efter stk. 2 på de ejendomme, der ikke er blevet bidragspligtige, og der gives ejerne af de sidstnævnte ejendomme meddelelse om aflysningen.

Kapitel V.

Statstilskud.

§ 8. Til foranstaltninger efter § 1 kan der efter indstilling af grundforbedringsudvalget henholdsvis afvandingsudvalget ydes et tilskud af statskassen på 25 pct. af samtlige med arbejdets gennemførelse forbundne omkostninger.

§ 9. Tilskudsbeløb anvendes som ekstraordinært afdrag på et eventuelt til samme arbejde optaget grundforbedringslån.

Stk. 2. Tilskudsbeløbene medregnes ikke til den pågældende grundejers skattepligtige indkomst.

§ 10. Landbrugsministeren kan kræve, at tilskud efter denne lov tilbagebetales, såfremt det pågældende areal inden 10 år efter tilskudsudbetalingen overgår til anden anvendelse end jordbrugsmæssig drift.

Kapitel VI.

Almindelige bestemmelser.

§ 11. For så vidt det er påkrævet til gennemførelse af de i § 6, stk. 1, litra b, nævnte foranstaltninger, kan landbrugsministeren efter indstilling af afvandingsudvalget forlange afståelse af arealer og materialer samt pålægge rådighedsindskrænkninger vedrørende arealer.

§ 12. Erstatning for de i § 11 nævnte afståelser og rådighedsindskrænkninger fastsættes af landvæsenesretten, jfr. § 7, i overensstemmelse med reglerne i vandløbsloven.

§ 13. Landbrugsministeren fastsætter bestemmelser for projektering af foranstaltningerne, for tilsynet med arbejdernes udførelse og vedligeholdelse samt for udbetaling af låne- og tilskudsbeløb, herunder forskudsbeløb, og regnskabsaflæggelse for forskudsbeløb.

Kapitel VII.

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser m. v.

§ 14. Loven træder i kraft den 1. april 1970.

Stk. 2. Lov nr. 244 af 8. juni 1966 om finansiering af vandløbsregulering m. v. (Landvindingsloven) og lov nr. 241 af 8. juni 1966 om grundforbedring ophæves. § 15 i lov om grundforbedring, jfr. lovbekendtgørelse nr. 104 af 3. april 1957, har gyldighed, indtil den ophæves af landbrugsministeren.

Stk. 3. Behandlingen af de sager, der ved lovens ikrafttræden er godkendt af landbrugsministeren, foretages efter de hidtil gældende regler. Det samme gælder sager, der er indsendt til landbrugsministeriet før 1. august 1966, og hvori der allerede har været afholdt lodsejermøde i henhold til § 4 i lov nr. 244 af 8. juni 1966, eller hvis standsning skyldes, at fredningskrav først er endeligt afvist i 1969.

Stk. 4. Landbrugsministeren bemyndiges til efter indstilling af afvandingsudvalget helt eller delvis at friholde lodsejere for udgifter til projektering af sager, der er rejst i tillid til de hidtil gældende tilskudsregler; men som nu opgives.

§ 15. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

§ 16. Forslag om revision af loven fremsættes for folketinget senest i folketingsåret 1973-74.

Bemærkninger til lovforslaget.

Nærværende lovforslag fremsættes til afløsning af lov nr. 241 af 8. juni 1966 om grundforbedring og lov nr. 244 af 8. juni 1966 om finansiering af vandløbsregulering m.v. (Landvindingsloven), (folketings Tidende 1965-66: 3939, 4480, 5898, 6244 A. 2209, 2229, B. 1173, 1175, C. 625).

For at gøre lovgivningen om grundforbedring og statsfinansiering af vandløbsregulering mere overskuelig foreslås reglerne nu samlet i een lov.

For så vidt angår finansiering af grundforbedring (dræning m.v. samt mindre vandløbsforanstaltninger), der i de senere år væsentlig har koncentreret sig om ydelse af statstilskud i forbindelse med en lånefinansiering fra kreditforeninger, sparekasser og banker, er den tidligere lovs afgrænsning af området foreslået indsnævret, således at foranstaltningerne som hovedregel kun kan angå arealer, der hidtil har været dyrket i jordbrugsmæssig henseende. Også området for den tidligere lov om finansiering af vandløbsregulering m.v., der særlig inden for meget snævre bevillingsmæssige rammer er anvendt til godkendelse af en statsfinansiering af enkelte, større vandløbsreguleringer, foreslås begrænset tilsvarende.

For alle foranstaltningers vedkommende har man dog anset det for nødvendigt, at der gives landbrugsministeren en beføjelse til at medtage hidtil udyrkede arealer, når særlige omstændigheder foreligger. For grundforbedringsager må dette gælde tilfælde, hvor det vil være åbenbart urimeligt ikke at medtage mindre, udyrkede arealer under en drænings- og kultiveringsplan som f. eks. slutter sig til en allerede gennemført vandløbsregulering eller etablering af et pumpeanlæg, idet en sådan investering i en hovedafvanding først kan få sin fulde landøkonomiske værdi, hvor den følges op med detailafvanding og kultivering af de berørte arealer. Også for vandløbsreguleringers vedkommende bør man tilstræbe, at en statsfinansiering af sådanne projekter så vidt muligt begrænses til at angå arealer, der hidtil har været udnyttet landbrugsmæssigt. For disse fællesarbejders vedkommende gælder imidlertid, at det i praksis ikke vil være muligt helt at undgå at inddrage enkelte arealer, som ikke hidtil har været dyrket.

Statstilskud, der i dag for de større sager efter landvindingsloven kan gå op til 50 pct. af samtlige udgifter, vil efter forslaget i alle tilfælde blive begrænset til 25 pct., således at der ikke længere vil være mulighed for en forhøjelse af denne tilskuds-sats for de større vandløbsreguleringers vedkom-mende.

Spørgsmål om regulering m.v. af vandløb, søer og anlæg af nye vandløb afgøres normalt af vandløbsretterne efter reglerne i vandløbsloven, hvori der er regler om kommunalbestyrelsernes deltagelse i finansieringen. Vandløbslovens regler om finansiering af vandløbsregulering m.v. har dog i meget vidt omfang hidtil været erstattet af regler i grundforbedringsloven og landvindingsloven, hvorefter statskassen har overtaget kommunernes forpligtelser i denne henseende. Det har været overvejet, om man ikke i forbindelse med nyordningen af byrdefordelingen mellem stat og kommune burde vende tilbage til den kommunale finansiering, men man er vejet tilbage herfor under hensyn til den betydelige forskel i behovet for vandløbsregulering, der hersker i de forskellige egne af landet.

Forslaget vil ikke medføre øgede udgifter eller øget administration.

Med hensyn til de enkelte paragraffer bemærkes følgende:

Til § 1.

Grundforbedringslovens hidtidige område er her — med den i indledningen omtalte begrænsning til dyrkede arealer — i henseende til foranstaltningernes art angivet uændret. Derimod er de særlige finansieringsregler for vandløbsregulering m.v. kun opretholdt for så vidt angår offentlige vandløb og etablering af offentlige pumpeanlæg, således at vej-anlæg, kultiveringsforanstaltninger og regulering af søer udgår.

Til § 3.

Da der fortsat vil indgå et væsentligt landbrugsøkonomisk og teknisk skøn ved afgørelsen, er det foreslået, at der nedsættes et landsomfattende udvalg til behandling af de foreliggende planer for de større vandløbsreguleringer m.v.

Dette svarer til den nuværende behandling ved landvindingsudvalget. Det har ligesom ved landvindingslovens revision i 1966 været overvejet, om man nu kunne foreslå, at også de større statsfinansierede vandløbsreguleringer m.v. bør undersøges og afgøres ved en forudgående behandling ved en vandløbsret, men man finder det ikke særlig praktisk, at sådanne projekter først skal indbringes for en vandløbsret til afgørelse om sagens fremme, for derefter at blive forelagt for landbrugsministeriet til afgørelse om sagens finansiering af statskassen og påny overgå til vandløbsrettens behandling og videre påkendelse.

Det pågældende udvalg foreslås sammensat som

det nuværende landvindingsudvalg, dog med den ændring at repræsentanterne for arbejdsministeriet og ministeriet for offentlige arbejder udgår.

De foreliggende planer forudsættes som hidtil forelagt for naturfredningsmyndighederne, forinden udvalget afgiver indstilling.

Den hidtidige praksis, hvorefter de tilsynsførende kommuner skal tiltræde gennemførelsen af et projekt til vandløbsregulering m.v., bør opretholdes.

De i den gældende landvindingslovs §§ 3-5 indeholdte specificerede regler om fremskaffelse af projekt og om sagerens behandling tænkes overført til en bekendtgørelse.

Til § 6.

I forslaget er under litra a gentaget den i den gældende grundforbedringslovs § 5 anførte bestemmelse om statslån til særlige fællesafvandingsarbejder, (mindre vandløbsreguleringer, pumpeinteressensskaber m.v.), og som litra b anført en ny regel til afløsning af landbrugsministerens hjemmel efter landvindingsloven til inden for rammerne på de årlige bevillingslove at yde lån til større vandløbsreguleringer m.v.

Efter grundforbedringsloven kan der kun med samtykke af finansudvalget ydes et større lån end 100.000 kr. til det enkelte arbejde, medens landvindingsloven kræver, at iværksættelse af arbejder, hvis udgifter forventes at overstige 2 mill. kr., skal godkendes af finansudvalget. I forslaget er disse to regler søgt samarbejdet, således at finansudvalget fremtidig skal godkende større lån end 500.000 kr. til et enkelt arbejde.

I stk. 5 er gentaget de hidtil efter landvindingsloven gældende regler om afdrags- og rentefrihed i 3 år efter foranstaltningens gennemførelse, hvorefter anlægsbidragets tilbagebetaling kan udstrækkes i indtil 20 år. Disse regler indføres således også i de — forholdsvis få — tilfælde, hvor der efter litra a kan ydes statslån til mindre vandløbsreguleringer.

I stk. 8 er gentaget reglen om, at ydelser på statslån kan inddrives ved udpantning. Den er nødvendig for lån efter litra b, medens lån efter litra a i forbindelse med vandløbsrettens kendelse om fortrinpanteret opnår udpantningsret efter vandløbslovens § 97.

Til § 7.

Bestemmelserne svarer med de i de indledende bemærkninger til lovforslaget og til § 1 anførte be-

grænsninger til den gældende landvindingslovs §§ 6 og 7 samt § 12, stk. 4.

Til § 8.

Den i den gældende grundforbedringslov indeholdte begrænsning i tilskudsydelsen, hvorefter ingen ejendom kan opnå tilskud, der samlet overstiger 15.000 kr. de første 5 år efter lovens ikrafttræden den 1. august 1966, er ikke gentaget. Endvidere har man slettet den nu bestående mulighed for at forhøje tilskudssatsen, når særlige beskæftigelsesmæssige forhold taler derfor. Reglen har i øvrigt aldrig været benyttet.

Til § 14.

Stk. 3. Til behandling i afvandingsudvalget foreligger 46 sager, der er indgået før 1. august 1966. Heraf har der været afholdt § 4-møder efter 1966-loven med lodsejerne i 13 sager med en samlet overslagssum af 8.190.000 kr., og da lodsejerne i disse sager har fået en begrundet forventning om, at sagerne kunne gennemføres efter hidtidige tilskudsregler, bør dette muliggøres, hvor ikke særlige omstændigheder taler derimod. Ligeledes finder man det ubilligt at udelukke sager, der har været rejst for mange år siden, og hvor fredningskrav først er endeligt afvist efter den af regeringen gennemførte midlertidige standsning af landvindingsarbejder. Der foreligger kun 2 af den slags sager til en overslagssum af 1,1 mill. kr. Det er ikke sikkert, at der i disse sager vil blive godkendt en højere tilskudsprocent end 25, men muligheden bør være til stede, såfremt afvandingsudvalget finder dette rimeligt.

Stk. 4. Lodsejerne har investeret ret betydelige beløb til projektering i de sager, der har ventet på, at der skulle blive bevillingsmæssig mulighed for at de kunne gennemføres. Ofte har et fåtal af de interesserede lodsejere påtaget sig hæftelse for udgifterne. Hedeselskabet har i vidt omfang lagt pengene ud. Det vil ikke være let af få disse penge ind, hvis en landvindingssag nu som følge af ændrede tilskudsregler falder bort. Mange sager er ret gamle, og mange ejendomme har skiftet ejer siden sagen påbegyndtes. Det findes rimeligt i loven at optage en bemyndigelse for landbrugsministeren til at statskassen at friholde lodsejerne for projekteringsudgifter, såfremt sagen endeligt opgives, og sagen vel at mærke var rejst i tillid til bestående lov. Den samlede udgift for statskassen, der naturligvis må udredes af bevillingen til landvindingsarbejder, vil blive af begrænset omfang.